

Vogels in Zegersloot-Noord (Heempark / Prinses Irenebos) Alphen aan den Rijn

Onderzoek 2021

In het gebied Zegersloot-Noord in Alphen aan den Rijn heeft in 2021 onderzoek plaatsgevonden naar de aanwezige vogelpopulatie. De gegevens zijn verkregen middels officiële tellingen in het kader van het Broedvogel Monitoring Project (BMP) van Sovon Vogelonderzoek Nederland. In het gebied vinden sinds 2020 ontwikkelingen en beheer plaats met als doel meer natuurwaarde te creëren. De gegevens uit dit onderzoek kunnen worden gebruikt om effecten op de vogelstand te monitoren.

De tellingen zijn gericht op het vaststellen van territoria van broedvogels. Middels een gestructureerde opzet zijn in de broedperiode tellingen in het veld uitgevoerd, waarna middels een analyse het aantal territoria van elke vogelsoort is vastgesteld. In dit geval is sprake van de methode BMP-A, waarbij alle soorten vogels worden geïnventariseerd.

Er is in de periode februari-juli 2021 in 2 deelgebieden geïnventariseerd (zie kaartje):

1. Plot Heemgebied Kromme Aar (wordt al 25 jaar geteld)
2. Plot Zegersloot-Noord (in 2021 voor het 2^e jaar geteld)

In beide deelgebieden zijn 10 bezoekerondes uitgevoerd met een duur van ca 1-3 uur. Deze tellingen zijn verspreid over het voorjaar uitgevoerd met een interval van ca 2 weken. Er is op verschillende momenten van de dag geteld:

- Rond zonsopgang
- Late ochtend
- Avond
- Nacht

Door de spreiding van de tellingen over het voorjaar en door op verschillende momenten van de dag te tellen, ontstaat een zo compleet mogelijk beeld van de aanwezige vogels.

De overige vermelde waarnemingen betreffen zowel aanvullende waarnemingen van de tellers als gemelde waarnemingen op website www.waarneming.nl.

Pas uitgevlogen staartmees

Buizerd

Vuurgoudhaan

Territoria broedvogels 2021

In 2021 is voor 49 vogelsoorten een territorium vastgesteld (tussen haakjes de aantallen van 2020)

Vogelsoort	1. Plot Heemgebied Kromme Aar	2. Plot Zegersloot-Noord	Totaal	Vogelsoort	1. Plot Heemgebied Kromme Aar	2. Plot Zegersloot-Noord	Totaal
Grauwe Gans	9 (4)	0 (0)	9 (4)	Kauw	4 (4)	0 (2)	4 (6)
Nijlgans	0 (1)	0 (0)	0 (1)	Zwarte Kraai	2 (2)	5 (2)	7 (4)
Krakeend	4 (6)	1 (1)	5 (7)	Pimpelmees	6 (5)	8 (9)	14 (14)
Wilde Eend	24 (22)	2 (3)	26 (25)	Koolmees	7 (9)	13 (14)	20 (23)
Soepeend	2 (1)	0 (0)	2 (1)	Cetti's Zanger	0 (0)	0 (1)	0 (1)
Kuifeend	3 (0)	0 (0)	3 (0)	Staartmees	1 (1)	2 (1)	3 (2)
Fazant	1 (0)	0 (0)	1 (0)	Fitis	2 (3)	1 (1)	3 (4)
Fuut	3 (3)	1 (1)	4 (4)	Tijftjaf	7 (8)	10 (12)	17 (20)
Ooievaar	1 (2)	0 (0)	1 (2)	Rietzanger	0 (1)	0 (0)	0 (1)
Kwak	1 (0)	0 (0)	1 (0)	Kleine Karekiet	8 (11)	2 (7)	10 (18)
Blauwe Reiger	6 (5)	0 (0)	6 (5)	Bosrietzanger	3 (2)	2 (7)	5 (9)
Waterhoen	7 (7)	4 (2)	11 (9)	Zwartkop	5 (7)	13 (21)	18 (28)
Meerkoet	10 (7)	7 (4)	17 (11)	Tuinfluit	3 (2)	2 (5)	5 (7)
Holenduif	3 (6)	1 (1)	4 (7)	Grasmus	1 (0)	0 (0)	1 (0)
Houtduif	6 (7)	11 (13)	17 (20)	Winterkoning	22 (21)	17 (21)	39 (42)
Turkse Tortel	1 (1)	1 (3)	2 (4)	Boomklever	0 (2)	1 (1)	1 (*2)
Koekoek	1 (1)	1 (1)	*1 (*1)	Boomkruiper	4 (2)	7 (6)	11 (8)
Sperwer	0 (0)	1 (1)	1 (1)	Merel	6 (6)	15 (15)	21 (21)
Buizerd	1 (0)	1 (0)	*1 (0)	Zanglijster	2 (2)	4 (4)	6 (6)
Bosuil	1 (1)	0 (1)	1 (*1)	Roodborst	0 (1)	9 (9)	9 (10)
Ransuil	0 (1)	0 (0)	0 (1)	Blauwborst	1 (0)	0 (0)	1 (0)
IJsvogel	1 (1)	0 (0)	1 (1)	Heggenmus	1 (1)	4 (5)	5 (6)
Grote Bonte Specht	1 (3)	3 (2)	4 (5)	Vink	1 (1)	4 (5)	5 (6)
Groene Specht	2 (1)	1 (1)	*2 (*1)	Groenling	1 (1)	2 (1)	3 (2)
Halsbandparkiet	1 (2)	3 (2)	4 (4)	Putter	0 (0)	1 (0)	1 (0)
Gaai	1 (1)	3 (3)	4 (4)	Rietgors	1 (3)	0 (0)	1 (3)
Ekster	3 (1)	7 (8)	10 (9)				

(* Totaal gecorrigeerd, vermoedelijk betrof het dezelfde vogels in beide plots)

In 2021 wel een territorium, in 2020 niet:

grasmus, blauwborst, putter, kuifeend, fazant, kwak, buizerd

In 2021 geen territorium, in 2020 wel:

ransuil, cetti's zanger, rietzanger, nijlgans

Vogels in struikgewas

Broedvogels:

- De zones met struikgewas zijn in Zegersloot-Noord het rijkst aan broedvogels.
- De veelvoorkomende zangvogels hebben weer in tientallen paren gebroed: **winterkoning** (39 territoria), **merel** (21), **koolmees** (20), **pimpelmees** (14) **tjiftjaf** (17) en **zwartkop** (18).
- Ook **fitis** (3), **tuinfluiter** (5), **zanglijster** (6), **vink** (5) en **heggenmus** (6) waren weer in aanzienlijke aantallen aanwezig.
- Toch waren er bij met name de kleinere zangvogels lagere aantallen dan in 2020, zoals bij zwartkop, winterkoning, tjiftjaf en tuinfluiter.
- Net als andere jaren was er een klein aantal territoria van **groenling** (3), **staartmees** (3) en **fitis** (3).
- Voor het eerst is in Zegersloot-Noord een territorium van de **grasmus** (1) vastgesteld in een zone met riet en struikgewas.
- De **putter** (1) had een territorium aan de rand van het gebied, nabij de kinderboerderij. Putters worden altijd veel in het gebied waargenomen maar meestal broeden ze er niet.
- De cetti's zanger is in 2021 niet waargenomen, waarschijnlijk door de periode met strenge vorst in februari.
- Meer zeldzame vogels van struikgewas als braamsluiper en nachtegaal zijn net als in 2020 niet aangetroffen.

Zwartkop

Grasmus

Tuinfluiter

Vogels in struikgewas

Overige waarnemingen:

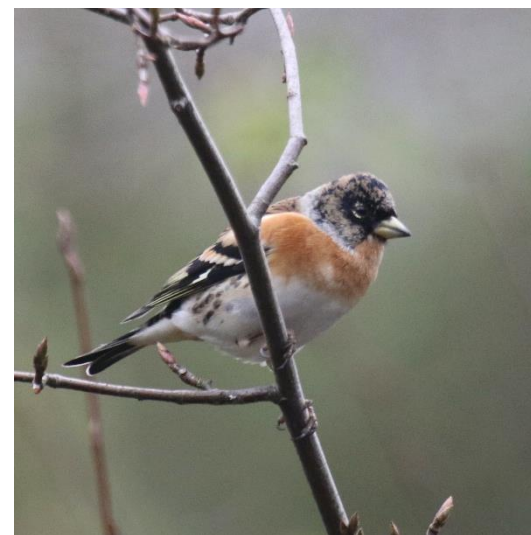
- Gedurende de hele winter zaten er volop **vuurgoudhaantjes** en **goudhaantjes** in het gebied.
- Ook **sijsjes** hebben volop overwinterd in Zegersloot-Noord. Groepen van tientallen sijsjes kwamen af op het voedsel van vooral elzen. Vaak waren dit gecombineerde groepen met **putters**.
- Meer dan in andere jaren waren vanaf het najaar van 2021 **kepen** te zien tussen de **vinken**. In gezamenlijke groepen foerageerden ze op de bosbodem.
- In het voorjaar en in het najaar verblijven trekvogels gedurende korte periode in het gebied. In het voorjaar van 2021 is kort een **bonte vliegenvanger** gezien en in het najaar een **boompieper**.
- In de koude periode in februari is enkele malen een **houtsnip** gezien.

Bonte vliegenvanger tijdens voorjaarstrek

Een groep sijsjes foeragerend in een els

Keep

Vogels in bosgebieden

Broedvogels:

- In gedeeltes met oudere bomen hebben de spechten weer gebroed: zowel **grote bonte specht** (4) als **groene specht** (2).
- De **boomklever** (1) had wel een territorium in het begin van het broedseizoen maar is later niet meer in het gebied gezien.
- In de bosrijke gedeeltes had de **boomkruiper** (11) meer territoria dan in 2020.
- De kraai-achtigen hadden eveneens volop territoria: **ekster** (10), **gaai** (4), **kauw** (4) en **zwarte kraai** (7).
- De **sperwer** (1) en **buizerd** (1) bouwden allebei een nest, maar ze hebben beiden uiteindelijk geen jongen grootgebracht.
- De **bosuil** (1) is enkele keren gehoord, maar veel minder dan in voorgaande jaren en lijkt uit het gebied verdwenen.
- Opvallend was het ontbreken van een territorium van ransuilen. Er is ook geen vaste roestplaats ontdekt en ransuilen zijn nauwelijks gezien in Zegersloot-Noord in 2021.
- De **houtduif** (17) en **holenduif** (4) hadden wat minder territoria dan in 2020.
- De **halsbandparkiet** (4) broedde weer in oude spechtenholen. Ook buiten de broedtijd zijn ze aanwezig in luidruchtige groepen.

Boomklever bij de nestholte

Buizerd op het nest

Groene specht hakt een gat voor het nest

Vogels in bosgebieden

Overige waarnemingen:

- Opnieuw waren **boomvalken** in augustus en september dagelijks aan het jagen boven het gebied. Ze broeden vermoedelijk ieder jaar net buiten Zegersloot.
- In de winter zijn weer volop **koperwieken** aanwezig geweest in het gebied, met groepen tot ca 80 vogels. Ook zijn enkele **kramsvogels** waargenomen.
- Ondanks de opmars in de omgeving is de **havik** niet vaak gezien.
- Tijdens de voorjaarstrek verbleef kort een zingende **wielewaal** in de boomtoppen.

Kramsvogel

Boomvalk

Overvliegende havik

Vogels in riet en moeras

Broedvogels:

- In 2021 waren er opnieuw veel broedgevallen van de **wilde eend** (26).
- De **krakeend** (5) is sinds een jaar of 10 een vaste broedvogel in het gebied. Opvallend was dat ook de **kuifeend** (3) een aantal territoria had in de Kromme Aar. Niet bekend is of de kuifeend ook daadwerkelijk heeft gebroed.
- De **fuut** (4) had evenveel territoria als in 2020, van **meerkoet** (17) en **waterhoen** (11) zijn er meer territoria vastgesteld.
- De **koekoek** (1) was net als elk jaar in zijn vaste gebied te vinden.
- Voor het eerst sinds vele jaren was er een territorium van de **blauwborst** (1), die in Nederland steeds meer voorkomt.
- Door minder overstaand riet waren er in 2021 aanmerkelijk minder territoria van **bosrietzanger** (5) en **kleine karekiet** (10).
- De **rietgors** (1) was minder aanwezig en de rietzanger is wel gezien maar had dit jaar geen territorium.
- De opmars van de **grauwe gans** (9) zette door met flink meer nesten dan in 2020.
- De **blauwe reigers** (6) hadden hun nesten in de hoge bomen in hun vaste kolonie. Voor de **kwak** (1) is ook een territorium vastgesteld, maar die heeft waarschijnlijk niet gebroed. De **ooievaar** (1) had in 2021 maar 1 nest, het laagste aantal in jaren.
- Als gevolg van de strenge vorstperiode is de **ijsvogel** (1) veel minder gezien, maar er was wel een territorium.

Blauwborst

Kwak tussen het riet

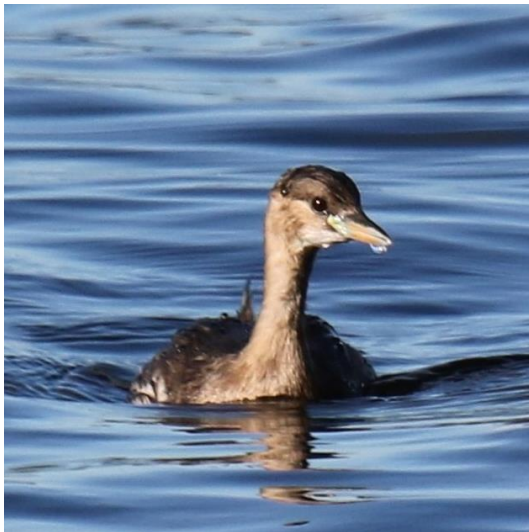

Blauwe reiger jagend op de weide

Vogels in riet en moeras

Overige waarnemingen:

- Op de Kromme Aar lagen in najaar en winter weer vaak groepen **krakeenden** en **kuifeenden**. Ook zijn enkele **smienten** waargenomen.
- De **dodaars** is weer volop gezien in herfst en winter op de Kromme Aar. Ze overwinteren ook op de nabijgelegen Zegerplas.
- **Grote gele kwikstaarten** en **watersnippen** zijn regelmatig gezien in de buurt van het water.
- De **waterral** is weer vaak gehoord, maar deze soort broedt vooralsnog niet in het gebied.
- **Aalscholvers** werden vaak gezien, ze komen naar het gebied om op vis te jagen in de brede sloten.

Dodaars

Waterral

IJsvogel

Vogels op grasland

Broedvogels:

- Op de weide hebben in 2021 geen vogels gebroed, de struikvegetatie op het grasland is te gering om als broedplek te kunnen fungeren. Wel broeden er veel vogels in het struikgewas rondom het grasland. Het grasland wordt veelvuldig gebruikt door vogels om er voedsel te zoeken.

Overige waarnemingen:

- Boven het grasland foerageren vaak **boerenzwaluw**, **huiszwaluw** en **gierzwaluw**.
- De bessen in de struiken op het veld worden volop gegeten door **koperwieken** en andere lijstersoorten.
- Vinkachtigen zoals **groenling**, **keep** en **vink** en ook **ringmussen** en **huismussen** zoeken voedsel op het grasland of in de het struikgewas.
- De **groene specht** zoekt voedsel (mieren) op het grasveld.
- Boven het grasveld vliegen vaak **torenvalk**, **buizerd** en **sperwer**. Voor de torenvalk is een nestkast opgehangen.
- **Witte kwikstaarten** zijn diverse keren gezien terwijl ze kwamen foerageren in het gebied.

Sperwer

Witte kwikstaarten

Torenvalk

2021 Vogelwerkgroep Alphen aan den Rijn

Tellers: Stef Strik en Auke Lever

Foto's: Auke Lever, allen gemaakt in 2021 in Zegersloot-Noord